

УДК 65.012

ОСНОВНІ СКЛАДОВІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ

*Андрєєва Т.Є., к.е.н., професор,
Опікунова Н.В., доцент,
Ненахова О.О., магістр (ХДТУБА)*

В умовах жорсткої конкуренції для успішної діяльності будь – якого підприємства важливим питанням є залучення інвестицій. У статті розглянуто визначення «інвестицій», «привабливості» та «інвестиційної привабливості», а також запропоновано визначення «інвестиційна привабливість» на основі узагальнення основного визначення цього поняття фахівцями.

Ключові слова: *інвестиції, привабливість, ознаки інвестицій, інвестиційна привабливість.*

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими та практичними завданнями.

Фінансово – господарська діяльність будь – якого підприємства є неможливою без вкладення коштів, які можуть мати власний та залучений характер. Питання залучення інвестиційних ресурсів та їх ефективне використання є важливим на будь – якому етапі функціонування підприємства: починаючи із етапу створення та закінчуючи його ліквідацією.

Актуальність роботи полягає в тому, що в сучасних умовах розвиток будь – якого підприємства неможливий без інвестицій. Підприємство, яке використовує залучені інвестиційні ресурси, має більш високий фінансовий потенціал свого розвитку і можливості приросту фінансової рентабельності діяльності. Проте залучення інвестицій додатково утворює фінансовий ризик і загрозу банкрутства, які зростають при збільшенні питомої ваги залучених засобів в загальній сумі капіталу, що використовується.

Аналіз останніх досліджень та виділення невирішених частин загальної проблеми. В Україні питанням «інвестиції» займаються Ковальов В.В., Федоренко В.Г., Кірейцев Г.Г. [1 – 3] та Зародонюк Д. Ліней, С.Л. Брю, К.Р. Макконел, М. Джонк [4 – 6]. Цими фахівцями розглянуто визначення «інвестиції» та «інвестиційна привабливість», проте немає однотайного підходу щодо визначення поняття «інвестиційна привабливість» та не зазначено її основні ознаки та складові у більшості робіт.

Метою статті є диференціація поняття «інвестиційна привабливість» за його основними складовими та його узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Для того щоб дослідити поняття «інвестиційна привабливість», розглянули трактування понять «інвестиції», «привабливість» та «інвестиційна привабливість» різними авторами.

Відповідно до Закону України "Про інвестиційну діяльність" [7] інвестиції – це всі види

майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницького та іншого видів діяльності, у результаті якої створюється прибуток.

В економічному словнику [8] поняття «інвестиції» має декілька значень:

1 – господарська операція, яка передбачає придбання основних фондів нематеріальних активів, корпоративних прав та цінних паперів в обмін на кошти чи майно;

2 – вкладення капіталу з метою подальшого збільшення;

3 – довгостроковий вклад капіталу в будь – яке підприємство будь – якої галузі господарства з метою отримання прибутку.

Термін "інвестиції" (від лат. invest - "вкладати") – нині це вкладення капіталу з метою його подальшого збільшення.

Різні автори пропонують своє бачення поняття "інвестиції", яке відображене у таблиці 1.

На основі таблиці 1 можна зробити висновок, що автори поділилися на 2 групи: 1 група – зазначає, що «інвестиції» - вкладення, 2 – витрати. Усі автори говорять, що в результаті інвестицій досягається економічний ефект, але розходяться в його трактуванні: або як дохід, або як соціально – економічний ефект.

В економічному словнику поняття «дохід» має наступні значення:

1 – грошові або інші цінності, які отримані в результаті будь – якої діяльності;

2 – результат виробничо – господарської діяльності, отриманий як різниця між вартістю реалізованої продукції чи послуг та витратами на виробництво цієї продукції.

Соціально – економічний ефект – поєднання економічного ефекту (має вартісну форму) та соціальної стабільності та спокою.

Згідно Закону України «Про інвестиційну діяльність» зроблено висновок, що інвестиції – результат виробничо – господарської діяльності, в результаті якої отримується позитивний економічний ефект у вигляді прибутку, тобто

Інвестиційна та інноваційна діяльність

різниці між вартістю реалізованої продукції чи послуг та витратами на виробництво цієї продукції. Таким чином, інвестиції визначаються як дохід.

Доцільно визначити інвестиції на макро- та макrorівнях економіки (таблиця 2) для виділення сутєвих ознак інвестицій.

Таблиця 1

Визначення поняття "інвестиції"

Автор	Визначення поняття інвестицій
Федоренко В.Г. [2]	Вкладення капіталу з метою його подальшого збільшення. Приріст капіталу в результаті його інвестування є компенсацією за ризик втрат від інфляції та неодержання процентів від банківських вкладень капіталу.*
Кейнс Дж.М. [9]	Заощадження та інвестиції повинні бути однаковими тому, що кожне з них дорівнює перевищенню доходу над споживанням.**
Ковалев В.В. [1]	Інвестиції передбачають заощадження, але не всі заощадження стають інвестиціями, а тільки ті, які прямо чи непрямо використовуються для розширення виробництва, маючи на меті отримання доходу в майбутньому.**
Румянцев А.М. [10]	Інвестиції - довгострокове вкладення капіталу в промисловість, сільське господарство, транспорт та інші галузі народного господарства.*
Долан Э.Дж., Линей Д. [4]	Інвестиції на макrorівні - це збільшення обсягу капіталу, що функціонує в економічній системі, тобто збільшення пропозиції виробничих ресурсів, що здійснюється людьми.**
Ожерельев О.М. [11]	Поняття "інвестицій" по суті ототожнювались з категорією "капіталовкладення". Під капіталовкладенням розуміли і затрати на відтворення основних фондів, їх зростання та вдосконалення.**
Назаров М.Г. [12]	Інвестиції - вкладення в основний та оборотний капітал з метою отримання доходу. Інвестиції в матеріальні активи - вкладення у рухоме та нерухоме майно (землю, будівлі, обладнання та ін.). Інвестиції у фінансові активи - вкладення в цінні папери, банківські рахунки та інші фінансові інструменти.*
Макконел К.Р., Брю С.Л. [5]	Інвестиції - витрати на виробництво та накопичення засобів виробництва і зростання матеріальних запасів**
У. Шарп [13]	У найширшому розумінні термін «інвестувати» означає розлучитися із грошми сьогодні з тим, щоб отримати їх більшу суму в майбутньому.**
Л. Гитман, М. Джонк [6]	Інвестування – це спосіб розміщення капіталу, який має забезпечити збереження або зростання суми капіталу.*

* Прибічник трактування «Вкладення»

** Прибічник трактування «Витрати»

Таблиця 2

Визначення інвестицій на макро- та мікрорівнях економіки

Автор	Визначення поняття "інвестицій"
Макrorівень	
Долан Э.Дж., Линей Д. [4]	Це збільшення обсягу капіталу, що функціонує в економічній системі, тобто збільшення пропозиції виробничих ресурсів, які здійснюються людьми
Мікрорівень	
Макконел К.Р., Брю С.Л. [5]	Це витрати на виробництво та накопичення засобів виробництва і зростання матеріальних запасів
Липсиц И.В., Коссов В.В.	Це потік оплат і виплат (витрати), що починаються з виплат (витрат)
Перар Ж.	Це додаткові вкладання до вже наявних коштів, тобто це вкладення, що спрямовані на розширення бізнесу або створення умов для підвищення ефективності його функціонування
Блех Ю., Гете У.	Це процес інвестування, що передбачає пов'язання фінансових коштів і свободи розпорядження ними підприємством. Інвестування - відкрита система, і реалізація інвестицій впливає на функціонування інших елементів системи
Ковалев В.В. [1]	Це цілеспрямований вклад на визначений термін капіталу в усіх його формах у різноманітні об'єкти (інструменти) для досягнення індивідуальних цілей інвесторів

Інвестиційна та інноваційна діяльність

З таблиці 2 видно, що поняття "інвестиції" на макро- та мікрорівнях має певну відмінність у зв'язку з насамперед функцією, яку вони виконують (інвестування) на цих рівнях. Тобто на макрорівні це збільшення пропозиції виробничих ресурсів, на мікрорівні – вкладення на розширення бізнесу. Схожість полягає в тому, що інвестиції визначаються як витрати, які мають на меті досягнення різних цілей.

Узагальнюючи визначення розглянутих дослідників, можна сказати, що інвестиції – це багатоаспектні вкладення капіталу, що можуть реалізуватися у різних формах і характеризуватися різними особливостями.

На основі таблиці 2 можна виділити суттєві ознаки інвестицій:

- 1) інвестування – відкрита система;
- 2) інвестиції потенційно мають здатність приносити прибуток або соціальний ефект;

3) інвестування – процес перетворення частини накопиченого капіталу в альтернативні види активів суб'єкта господарювання;

4) використовуються різноманітні та можливі інвестиційні ресурси, які характеризуються попитом, пропозицією та ціною;

5) мають цілеспрямований спосіб вкладення капіталу в будь – які об'єкти або активи щодо впровадження НТП;

6) характеризуються наявністю строку вкладення;

7) є метою інвестора (інвесторів) щодо вкладання (інвестування);

8) є метою суб'єкта управління (держави, галузі, регіону, підприємства);

9) характеризуються наявністю ризику вкладення капіталу;

10) мають страхування грошових коштів від інфляції.

У таблиці 3 відобразимо бачення різних авторів стосовно інвестиційної привабливості.

Таблиця 3

Визначення поняття «інвестиційна привабливість»

Автор	Трактування поняття
Черванюв Д.М.	Характеризується сукупністю показників його фінансово-економічного стану, на основі аналізу яких потенційний інвестор може прийняти управлінське рішення щодо доцільності вкладення вільних засобів у розвиток цього підприємства без значного ризику їх втрати або неотримання очікуваного доходу на інвестований капітал
Федорова В.А.	Комплексна характеристика підприємства з позицій наступного інвестування, в якій, як правило, розглядаються перспективи розвитку, економічного стану, ефективність використання активів, стан платоспроможності та фінансової стійкості
Гриньова В. М.	Сукупність характеристик його фінансово-господарської та управлінської діяльності, перспектив розвитку та можливості залучення інвестиційних ресурсів.
Глазунов В.И.	Оцінка інвестиційної привабливості повинна дати відповідь на питання куди, коли і скільки ресурсів може спрямувати інвестор у процесі здійснення інвестицій
Русак В.А., Русак Н.О.	Зводять визначення інвестиційної привабливості об'єкта в основному до евристичних методів, пов'язаних з ранжуванням досліджуваних об'єктів на підставі оцінки спеціалістів (експертів)
Ковальова Н.Л.	Інвестиційна привабливість підприємства як об'єкта інвестування є важливим показником, під яким слід розуміти його інтегральну характеристику з точки зору наявного фінансового стану, можливостей розвитку техніко-економічного та організаційного рівня виробництва, соціальної безпеки та інформаційної забезпеченості.
Власюк Т.М.	Інвестиційну привабливість слід визначати як комплекс різноманітних факторів, перелік і вага яких може змінюватись в залежності від: 1) цілей інвесторів; 2) виробничо – технічних особливостей підприємства, у яке інвестуються кошти; 3) економічного розвитку підприємства у минулому, на теперішній час, а також очікуваного у майбутньому економічного розвитку

З результатів таблиці 3 можна зробити висновок, що схожість у визначенні «інвестиційної привабливості» полягає в тому, що інвестиційна привабливість визначається як сукупність різноманітних факторів чи характеристик; результат інвестицій – отримання прибутку, який повинен бути більше від витрат. Різниця полягає в

тому, яким чином досягається інвестиційна привабливість.

Наступним етапом у визначенні поняття «інвестиційна привабливість» є визначення терміну «привабливість». У тлумачному словнику Ожегова С.І. [13] поняття «привабливий» означає такий, що приваблює, притягує до себе увагу. А поняття «привабити» має декілька значень:

1. спонукати звернути увагу на щось;
2. викликати до себе позитивні почуття, відношення;
3. примушувати, спонукати прийняти участь у чом – небудь;
4. використовувати щось.

Поєднуючи поняття «інвестиції» та «привабливість», можна узагальнити вищенаведене та запропонувати таке поняття «інвестиційної привабливості» як стан підприємства, що спонукає інвесторів прийняти рішення стосовно довгострокових вкладень їх у капітал для подальшого розвитку підприємства та отримання відповідного очікуваного прибутку.

Автори [2, 6, 13] зазначають, що складовими інвестиційної привабливості є інвестиційний потенціал та інвестиційний ризик. Проте на інвестиційну привабливість підприємства впливають зовнішні (власники, галузь, місцезнаходження, відносини з владою) та внутрішні (інвестиційна програма, фінансовий стан, менеджмент, виробничий потенціал) чинники [1], які є основою для визначення поняття «інвестиційна привабливість».

Представимо складові інвестиційної привабливості за допомогою схеми, яка зображена на рисунку 1.

Рисунок 1 – Складові інвестиційної привабливості

Таким чином, можна зробити наступний висновок, що інвестиційна привабливість – характеристика підприємства, яка складається із взаємопов'язаних зовнішніх та внутрішніх чинників, що впливають на нього, а також інвестиційного ризику та інвестиційного потенціалу.

Висновки та напрямки подальших досліджень. У результаті проведеної роботи за допомогою морфологічного аналізу прийшли до визначення поняття «інвестиційна привабливість»,

що це характеристика підприємства, що спонукає інвесторів прийняти рішення стосовно довгострокових вкладень їх у капітал для подальшого розвитку підприємства та отримання відповідного очікуваного прибутку.

На основі проведеного аналізу зазначено зовнішні (власники, галузь, місцезнаходження, відносини з владою) та внутрішні (інвестиційна програма, фінансовий стан, менеджмент, виробничий потенціал) чинники, а також визначено основні складові інвестиційної

привабливості – інвестиційний ризик та інвестиційний потенціал.

Подальші дослідження окресленої проблеми варто проводити в напрямку аналізу та оцінки зовнішніх та внутрішніх факторів інвестиційної привабливості підприємства, а також визначення інвестиційного потенціалу та інвестиційного ризику, які мають значення під час проведення аналізу та оцінки інвестиційної привабливості.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ковалев В.В. Методы оценки инвестиционных проектов [Текст] / В.В. Ковалев. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 343с.
2. Федоренко В.Г. Інвестиційний менеджмент [Текст] / В.Г. Федоренко. – К.: МАУП, 1999. – 251с.
3. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент [Текст] / Г.Г. Кірейцев. – Ж.: ЖІПІ, 2001. – 440с.
4. Долан Э.Дж., Линей Д. Рынок: макроэкономическая модель [Текст] / Э.Дж. Долан, Д. Линей. – СПб.: Питер, 1992. – 298с.
5. Макконел К.Р., Брю С.Л. Экономикс [Текст] / К.Р. Макконел, С.Л. Брю. – М.: Финпресс, 2002. – 512с.
6. Гитман Л., Джонк М. Инвестирование [Текст] / Л. Гитман, М. Джонк. – СПб.: Питер, 2004. – 522с.
7. Закон України «Про інвестиційну діяльність» [Текст]: від 18.09.1991 № 1561 – XII. – Офіційне видання // відомості Верховної Ради України, 1991, № 47.
8. Азрилиян А.Н. Большой экономический словарь [Текст] / А.Н. Азрилиян. – М.: Институт новой экономики, 1997. – 576 – 864с.
9. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег [Текст] / Дж.М. Кейнс. – М.: Вильямс, 2003. – 394с.
10. Румянцев А.М. Политическая экономика [Текст] / А.М. Румянцев. - М.: Наука, 1972. – 434с.
11. Ожерельев О.М. Политическая экономия: Словарь [Текст] / О.М. Ожерельева. – М.: Политиздат, 2007. – 453с.
12. Назаров М.Г. Финансово – экономический словарь [Текст] / М.Г. Назаров. – М.: Финстатинформ, 1995. – 376с.
13. Шарп У. Основи інвестування [Текст] / У. Шарп. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 244с.
14. Ожегов С.И. Словарь русского языка [Текст] / С.И. Ожегов. – М.: Русский язык, 1986. – 796с.

Аннотація. В условиях жесткой конкуренции для успешной деятельности любого предприятия важным вопросом является привлечение инвестиций. В статье рассмотрено определения понятий «инвестиции», «привлекательность» и «инвестиционная привлекательность», а также предложено определение «инвестиционная привлекательность» на основании уточнения основного толкования этого определения специалистами.

Ключевые слова: инвестиции, привлекательность, признаки инвестиций, инвестиционная привлекательность.

Summary. The important question is the bringing in of investments in the conditions of hard competition for successful activity of any enterprise. In this article the determinations of concepts “investments”, “attractiveness” and “investment attractiveness” are considered there, and determination “investment attractiveness” is on the basis of specification of the basic interpretation of this definition by experts is offered.

Keywords: the investments, the attractiveness, the signs of investments, the investment attractiveness.

*Рецензент к.ф.-м.н., професор ХДТУБА Сєріков А.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Шраменко О.В.*